

Regeringens proposition

1977/78: 120

om vissa anslag ur kyrkofonden;

beslutad den 9 mars 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JOHANNES ANTONSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas huvudsakligen frågor om anslag ur kyrkofonden. Sålunda föreslås anslag till två nya stiftsadjunktstjänster. Uppräkning föreslås av bidragen till sjömanspräster, bidraget till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet, anslaget till biträdeshjälp åt biskoparna, bidraget till Lutherska världsförbundets svenska sektion, anslagen till fortbildningskurser för präster och kyrkomusiker samt av anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter. Medel föreslås för inredning och utrustning av nya lokaler för ärkebiskopens kansli. Vidare framläggs förslag om att ur kyrkofonden skall få bestridas kostnaderna för ersättning åt domprosten i Uppsala vid tjänstledighet för att biträda ärkebiskopen med stiftsarbetet. Slutligen föreslås att av arbetsvårdsskäl skall kunna inrättas prästerliga övergångsbefattningar så att präst som behöver omplaceras skall kunna lösas från sin tidigare tjänst.

KOMMUNDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-09

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Olsson, Dahlgren, Åsling, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo, Wirtén

Föredragande: statsrådet Antonsson

Proposition om vissa anslag ur kyrkofonden

---

1 Inrättande av nya stiftsadjunktstjänster i Växjö och Härnösands stift

Av de 57 stiftsadjunktstjänster som f. n. finns inrättade är sju avsedda för den finskspråkiga befolkningen i Sverige. De 50 övriga stiftsadjunktstjänsterna har av regeringen för tiden den 1 juli 1977 – den 30 juni 1978 fördelats så, att Uppsala stift erhållit sju, varav två med placering vid ärkebiskopens kansli, Lunds stift sex, Göteborgs, Luleå och Stockholms stift vardera fem, Visby stift en samt vart och ett av Linköpings, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Karlstads och Härnösands stift tre.

Domkapitlet i Växjö anholder att få anställa ytterligare en stiftsadjunkt för arbete med stiftets barn- och familjeverksamhet, fritidskyrkan, sjukhuskyrkan och rekryteringsfrågorna. Domkapitlet framhåller att en pastoratsadjunktstjänst kommer att dras in, om domkapitlet får den begärda stiftsadjunktstjänsten.

Domkapitlet i Härnösand anholder att få inrätta en ny stiftsadjunktstjänst avsedd för planering och samordning av den kyrkliga verksamheten bland turister och fritidsfolk i stiftet.

Kammarkollegiet erinrar om att Växjö stift har det största folkmängdstalet av de stift som nu får ha tre stiftsadjunkter anställda. Kollegiet har inte något att erinra mot att ytterligare en stiftsadjunktstjänst inrättas i Växjö stift. Vad angår Härnösands stift uttalar kollegiet, att stiftet i förhållande till sin folkmängd inte kan anses eftersatt i fråga om antalet stiftsadjunktstjänster. Speciella förhållanden råder emellertid i detta stift, dels på grund av den stora ytvidden, dels med hänsyn till den starka koncentrationen av turister och fritidsbefolkning till stora delar av stiftet. Kollegiet anser att behovet av

ytterligare en stiftsadjunktstjänst i Härnösands stift är väl styrkt och har inte något att erinra mot att en ny sådan tjänst inrättas även i detta stift.

Föredraganden

De främsta turistorterna i Härnösands stift ligger i små församlingar med begränsade möjligheter att bedriva kyrklig verksamhet bland turisterna. En särskild tjänst behövs för arbetet inom fritidskyrkan i Härnösands stift. Även i Växjö stift finns behov av ytterligare en stiftsadjunkt. Jag tillstyrker därför förslagen om inrättande av nya stiftsadjunktstjänster i Växjö och Härnösands stift.

2 Inventarier till nya lokaler för ärkebiskopens kansli

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1976/77:84, KrU 1976/77:42, rskr 1976/77:252) får ur kyrkofonden utgå medel med högst 1 220 000 kr. för anordnande av ytterligare lokaler för ärkebiskopens kansli genom ombyggnad av östra delen av en till ärkebiskopsgården hörande ekonomibygnad.

Domkapitlet i Uppsala framhåller att i det anvisade beloppet inte inräknats kostnader för inventarier. Domkapitlet anholder att 121 000 kr. anvisas för inredning av de nytillkommande lokalerna.

Kammarkollegiet har inte något att erinra mot att ur kyrkofonden anvisas högst 121 000 kr. för ändamålet.

Föredraganden

Bl. a. på grund av den kraftiga kostnadsstegringen är det inte möjligt att inom det anslag som anvisats för anordnande av nya lokaler för ärkebiskopens kansli inrymma också kostnader för inredning och utrustning av dessa lokaler. Jag tillstyrker att ur kyrkofonden får utgå högst 60 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

3 Avlöningsbidrag för sjömanspräster

Ur kyrkofonden utgår f. n. till styrelsen för svenska kyrkan i utlandet 20 bidrag om vardera 53 200 kr. för budgetår för avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet.

Styrelsen för svenska kyrkan i utlandet anholder att varje lönebidrag räknas upp till 64 351 kr., vilket belopp motsvarar 90 % av den beräknade kostnaden för löner, subventionering av bostäder och sociala avgifter. Vidare anholder styrelsen om retroaktivt tillägg för tiden den 1 januari 1977 – den 30 juni 1978 med 115 500 kr.

Kammarkollegiet tillstyrker att lönebidrag för budgetåret 1978/79 och retroaktivt tillägg beviljas i enlighet med hittills följda principer.

Föredraganden

De ökade kostnaderna för löner och socialförsäkringsavgifter motiverar en uppräknig av varje bidrag med 12 600 kr. Jag föreslår att varje bidrag räknas upp med ytterligare 5 000 kr. för kostnader för subventionering av sjömansprästernas bostäder. Fr. o. m. den 1 juli 1978 bör alltså till styrelsen för svenska kyrkan i utlandet få utgå 20 bidrag om vardera 70 800 kr. för budgetår för avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet. Vidare förordar jag att retroaktivt tillägg för tiden den 1 januari 1977 – den 30 juni 1978 får utgå med ett sammanlagt belopp av 311 000 kr.

4 Bidrag till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet

För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av högst 274 000 kr. ur kyrkofonden som bidrag till bestridande av kostnaderna för den kyrkomusikaliska linjen vid Sköndalsinstitutet.

Direktionen för Svenska diakonsällskapet anholder dels om ett anslag för budgetåret 1978/79 på 568 761 kr., dels om ett tilläggsanslag på 102 084 kr. för tiden den 1 oktober 1976 – den 30 juni 1978, dels om ett enligt principen för statsbidrag till den sociala utbildningen vid Sköndalsinstitutet beräknat tilläggsanslag, när de löne- och arvodeskostnader som föranleds av ändrade avtal kan framräknas. Av det begärda beloppet avser 451 761 kr. beräknade kostnader för avlöningar åt lärare efter avdrag för elevavgifter, rikskollekter och kyrkorådsanslag. 30 000 kr. kostnader för utbyte av delar av instrumentariet och 87 000 kr. övriga driftskostnader.

Kammarkollegiet tillstyrker att bidrag till avlöningskostnader får utgå efter samma grunder som föregående budgetår, eventuellt med en något högre procentandel. Kollegiet har inte något att erinra mot att bidrag dessutom får utgå med 30 000 kr. till utbyte av delar av instrumentariet. Däremot avstyrker kollegiet begärda bidrag till övriga driftskostnader samt tilläggsanslag för tiden den 1 oktober 1976 – den 30 juni 1978. Frågan om tilläggsanslag för budgetåret 1978/79 vill kollegiet lämna öppen.

Föredraganden

Med hänsyn till den stora betydelse utbildningen vid Sköndalsinstitutet har för svenska kyrkan anser jag att stödet till denna utbildning bör förstärkas. Jag föreslår att bidraget för budgetåret 1978/79 höjs med 186 000 kr. Något tilläggsanslag är jag däremot inte beredd att tillstyrka. Bidrag till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet bör alltså för nästa budgetår utgå med sammanlagt högst 460 000 kr.

5 Inrättande av prästerliga övergångsbefattningar

Domkapitlen i Växjö och Göteborg anhåller att av arbetsvårdsskäl få inrätta personliga tjänster för en komminister resp. en kyrkoherde.

Statens personalnämnd (SPN) anser att placeringen av de aktuella prästerna är ändamålsenlig och tillstyrker framställningarna.

Kammarkollegiet framhåller att det med nutida syn på personal- och arbetsvård torde bli nödvändigt att finna en lösning som är tillämplig inte bara för de nu aktuella fallen utan generellt för ordinarie präster. De föreskrifter och anvisningar som finns angående anställningsvillkor m. m. för partiellt arbetsföra inom statlig och statsunderstödd verksamhet är svåra att tillämpa beträffande präster. De behöver därför kompletteras med speciella bestämmelser för prästtjänster. Kollegiet anser att det bör finnas möjlighet att av arbetsvårdsskäl inrätta prästerliga övergångsbefattningar efter mönster av vad som gällde i anslutning till pastoratsindelningsreformen 1962 (jfr prop. 1961:47 och KK 1961:442). Genom att överföras till prästerlig övergångsbefattning skulle präst kunna lösas från sin tidigare tjänst. Präst i övergångsbefattning skulle ha både rätt och skyldighet att efter förmåga uppehålla annan prästerlig befattning. Kostnaderna för övergångsbefattning bör i princip bäras av kyrkofonden men enligt vanliga regler åvila pastoratet då präst uppehåller församlingsprästerlig tjänst. Om sistnämnda befattning är placerad i lägre lönegrad än övergångsbefattningen bör kyrkofonden svara för mellanskillnaden. Kollegiet föreslår att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att av arbetsvårdsskäl inrätta prästerliga övergångsbefattningar samt att utfärda de bestämmelser och vidta de åtgärder i övrigt som fordras med avseende på nämnda övergångsbefattningar.

SPN framhåller att kammarkollegiets förslag väsentligt ökar möjligheterna att få till stånd en enhetlig handläggning av omplaceringsfrågorna inom det kyrkliga området. *SPN* delar kammarkollegiets uppfattning att de kyrkliga förhållandena är av den karaktären att de motiverar en särlösning och tillstyrker inrättandet av övergångsbefattningar för att lösa trygghetsfrågan vid rehabilitering. Frågan om lämplig tidpunkt för övergång från innehavd tjänst till övergångsbefattning bör regleras i de särskilda bestämmelser som kammarkollegiet föreslår att regeringen får bemyndigande att utfärda. Dessa bör utarbetas i nära anknytning till i övrigt gällande principer vid rehabilitering. Placering på övergångsbefattning bör enligt *SPN* inte komma i fråga förrän rehabiliteringsinsatserna resulterat i en varaktig omplacering.

Föredraganden

Vid omplacering av statligt anställd personal söker man i första hand ordna en omplacering inom vederbörandes eget verksamhetsområde. Möjligheterna att omplacera präster på tjänster inom svenska kyrkan är emellertid begränsade på grund av att flertalet prästtjänster är knutna till pastorat. De

regler som nu tillämpas vid rehabilitering av partiellt arbetsföra statstjänstemän behöver därför kompletteras med särskilda bestämmelser för prästtjänster. Jag biträder kammarkollegiets förslag att regeringen bör få möjlighet att av arbetsvårdsskäl inrätta prästerliga övergångsbefattningar. De bestämmelser som erfordras beträffande dessa tjänster bör meddelas av regeringen. Kostnaderna för prästerliga övergångsbefattningar bör i enlighet med kammarkollegiets förslag få bestridas ur kyrkofonden.

6 Biträdeshjälp åt biskoparna

För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av högst 220 000 kr. ur kyrkofonden för biträdeshjälp åt biskoparna. Med hänsyn till de ökade lönekostnaderna bör anslaget höjas med 40 000 kr. till 260 000 kr. för budgetåret 1978/79.

7 Anslag för årlig kyrkostatistik

Sedan budgetåret 1976/77 utgår till svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete bidrag ur kyrkofonden med högst 20 000 kr. för år till bestridande av kostnader för sammanställning av en årlig riksomfattande kyrkostatistik.

Ärkebiskopen anhåller för budgetåret 1978/79 om ett anslag på 25 000 kr. för att täcka kostnaderna för ifrågavarande kyrkostatistik.

Föredraganden

Med hänsyn till kostnadsökningarna behövs ytterligare medel för den årliga kyrkostatistiken. Jag föreslår att regeringen anhåller om riksdagens bemyndigande att besluta om bidragets storlek.

8 Ersättning till domprosten i Uppsala vid tjänstledighet för att biträda ärkebiskopen

Domprosten i Uppsala har på grund av ärkebiskopens ökade rikskyrkliga arbetsuppgifter i allt större utsträckning kommit att biträda ärkebiskopen med stiftsarbetet. Detta arbete har nu för domprosten fått en sådan omfattning att han behöver vara tjänstledig från en del av sin ordinarie tjänst för att ägna sig åt sådana arbetsuppgifter som i övriga stift ankommer på biskopen. För närvarande kan stiftsarbetet beräknas motsvara ungefär hälften av domprostens arbetstid. Kostnaderna för ersättning åt domprosten vid tjänstledighet för att biträda ärkebiskopen bör bestridas ur kyrkofonden.

9 Bidrag till Lutherska världsförbundets svenska sektion

Sedan budgetåret 1954/55 utgår ett årligt bidrag ur kyrkofonden till Lutherska världsförbundets svenska sektion för bestridande av dess medlemsavgift till världsförbundet. Bidraget utgår fr. o. m. budgetåret 1976/77 med 150 000 kr. (prop. 1975/76:80, KrU 1975/76:38, rskr 1975/76:356).

Lutherska världsförbundets svenska sektion anholder om höjning av bidraget till 237 600 kr., motsvarande ca tre fjärdedelar av medlemsavgiften. Sektionen framhåller att den har mycket stora svårigheter att skaffa medel till denna typ av utgifter.

Föredraganden

Det nu utgående bidraget på 150 000 kr. angavs vid sin tillkomst täcka drygt hälften av medlemsavgiften. Denna uppgick år 1977 till ca 317 000 kr. och torde komma att höjas ytterligare innevarande budgetår. Jag tillstyrker att bidraget med hänsyn härtill höjs med 50 000 kr. Det årliga bidraget till Lutherska världsförbundets svenska sektion bör alltså fr. o. m. nästa budgetår utgå med 200 000 kr.

10 Anslag till anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden

Med stöd av 12 § lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader (ändrad 1975:1323) utgår ur kyrkofonden anslag för anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden inom vederbörande departement. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 80 000 kr. För nästa budgetår räknar jag med ett lika stort medelsbehov och förordar därför att ett oförändrat anslag av 80 000 kr. anvisas för ändamålet.

11 Anslag för anordnande av fortbildningskurser för präster m. m.

Sedan budgetåret 1953/54 utgår ett årligt anslag ur kyrkofonden för studiebidrag åt präster vid tjänstledighet i vissa fall och för anordnande av teologiska fortbildningskurser för präster. Anslaget, som har kommit att användas huvudsakligen till teologiska seminarier och kurser för prästerna ute i stiftet, utgår sedan den 1 juli 1976 med 90 000 kr.

I en av *statens personalnämnd* (SPN, regionkontoret i Göteborg) i oktober 1975 avlämnad rapport angående vissa personaladministrativa förhållanden inom det kyrkliga området föreslås bl. a. att modern arbetsledarutbildning anordnas för präster i arbetsledande ställning.

Med anledning av SPN:s förslag har biskopsmötet tillsatt dels en samordningsgrupp för personaladministrativa frågor vid domkapitlen, dels en arbetsgrupp för utarbetande av program för arbetsledarutbildning för kyrko-

herdar. *Grupperna* framhåller i en gemensam skrivelse att man från många stift understrukit behovet av att ge kyrkoherdarna utbildning i arbetsledning. *Grupperna* räknar med att sådan utbildning skall komma i gång budgetåret 1978/79 och anhåller att anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter höjs med 130 000 kr. för att täcka kostnaderna för ifrågavarande utbildning.

Kammarkollegiet har inte något att erinra mot att 130 000 kr. anvisas ur kyrkofonden till bestridande av kostnaderna för anordnande av kurser i arbetsledning för kyrkoherdar. Kollegiet föreslår emellertid att medlen anvisas ur anslaget till fortbildningskurser för präster och att detta anslag räknas upp med 130 000 kr.

Föredraganden

En av SPN gjord utredning angående personaladministrativa förhållanden inom svenska kyrkan visar att det finns behov av arbetsledarutbildning för kyrkoherdar. Jag förordar att kostnaderna för sådan utbildning bestrids ur anslaget till fortbildningskurser för präster. Detta anslag bör därför fr. o. m. nästa budgetår räknas upp med 125 000 kr. till 215 000 kr.

12 Anslag för anordnande av fortbildningskurser för kyrkomusiker

Sedan budgetåret 1976/77 utgår ur kyrkofonden ett årligt anslag av 60 000 kr. för anordnande av fortbildningskurser för kyrkomusiker.

Sveriges lärarförbund och *Kyrkomusikernas riksförbund* erinrar i en gemensam skrivelse om det betydande förnyelse- och reformarbete som skett på det kyrkomusikaliska området. För att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina nya uppgifter måste kyrkomusikerna erbjudas möjligheter till fortbildning. Hittillsvarande erfarenheter visar enligt förbunden att nuvarande anslag till fortbildningskurser för kyrkomusiker är för litet. Förbunden anhåller därför att anslaget höjs till 130 000 kr.

Kammarkollegiet framhåller att man i framtiden torde få räkna med krav från stiftens på en mer omfattande kursverksamhet än tidigare. Kollegiet vill med hänsyn till utvecklingen under senare år inom liturgins och kyrkomusikens område inte motsätta sig en viss höjning av det årliga anslaget ur kyrkofonden för anordnande av fortbildningskurser för kyrkomusiker. Kollegiet anser emellertid att ökningen bör begränsas till 20 000 kr.

Föredraganden

Behovet av fortbildningskurser för kyrkomusiker har ökat sedan detta anslag infördes. Jag föreslår att anslaget räknas upp med 40 000 kr. till 100 000 kr. fr. o. m. nästa budgetår.

13 Anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter

Enligt 12 § 5 lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader (ändrad 1975:1323) utgår ur kyrkofonden anslag till extra utgifter med ett av regeringen och riksdagen bestämt belopp för år. Beloppet får efter regeringens bestämmande användas till kyrkliga ändamål. Anslaget, som för det kyrkliga området motsvarar anslagen till extra utgifter under riksstatens särskilda huvudtitlar, är sedan den 1 juli 1973 uppfört med 190 000 kr.

Ärkebiskopen anholder att anslaget till extra utgifter höjs med 50 000 kr. för att täcka kostnaderna för stiftstryck att distribueras vid prästmöten. Eftersom tryckningskostnaderna har stigit skulle en utebliven höjning av anslaget innebära en nedskärning till antal och omfång av stiftstryck, vilken bl. a. blir till förfång för prästernas utbildning.

Föredraganden

På grund av ökat medelsbehov och höjda kostnader behöver anslaget till extra utgifter räknas upp. Jag föreslår att anslaget höjs med 80 000 kr. till 270 000 kr. Jag har därvid räknat med en ökning av bidragen för tryckning av prästmöteshandlingar.

14 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att ur kyrkofonden fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. får utgå medel för avlönande av ytterligare två stiftsadjunkter,
2. medge att ur kyrkofonden får utgå medel med högst 60 000 kr. för inredning och utrustning av nya lokaler för ärkebiskopens kansli,
3. medge att ur kyrkofonden till styrelsen för svenska kyrkan i utlandet får utgå

dels för tiden den 1 januari 1977–den 30 juni 1978 ytterligare avlöningsbidrag med sammanlagt 311 000 kr.,

dels fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. 20 bidrag om vardera 70 800 kr. för budgetår för avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet,

4. medge att ur kyrkofonden för budgetåret 1978/79 får utgå bidrag till Svenska diakonsällskapet med högst 460 000 kr. till bestridande av kostnader för utbildning av kyrkomusiker vid Sköndalsinstitutet,

5. medge att ur kyrkofonden får bestridas kostnaderna för av arbetsvårds-skäl inrättade prästerliga övergångsbefattningar,

6. medge att ur kyrkofonden för budgetåret 1978/79 får utgå medel med högst 260 000 kr. för biträdes hjälp åt biskoparna,

7. medge att ur kyrkofonden fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. får utgå bidrag

med av regeringen fastställt belopp till bestridande av kostnader för sammanställning av en årlig riksomfattande kyrkostatistik,

8. medge att ur kyrkofonden får bestridas kostnaderna för ersättning åt domprosten i Uppsala vid tjänstledighet för att biträda ärkebiskopen med stiftsarbetet,

9. medge att ur kyrkofonden fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. får utgå bidrag med 200 000 kr. för år till Lutherska världsförbundets svenska sektion,

10. medge att ur kyrkofonden för budgetåret 1978/79 får utgå medel med högst 80 000 kr. för anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden inom vederbörande departement,

11. medge att ur kyrkofonden fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. får utgå medel med högst 215 000 kr. för budgetår för studiebidrag åt präster vid tjänstledighet i vissa fall och för anordnande av vissa fortbildningskurser för präster,

12. medge att ur kyrkofonden fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. får utgå medel med högst 100 000 kr. för budgetår för anordnande av fortbildningskurser för kyrkomusiker,

13. medge att ur kyrkofonden fr. o. m. den 1 juli 1978 t. v. får utgå anslag med 270 000 kr. för år till extra utgifter.

15 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.